

Innst. 197 S

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Prop. 45 S (2012–2013)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 181/2012 av 28. september 2012 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) nr. 83/2011 om forbrukerrettigheter (forbrukerrettighetsdirektivet)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Bakgrunn

Ved EØS-komiteens beslutning nr. 181/2012 av 28. september 2012 ble vedlegg XIX (Forbrukervern) til EØS-avtalen endret. Endringen ble gjort for å innlemme europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) nr. 83/2011 av 25. oktober 2011 om forbrukerrettigheter, om endring av rådsdirektiv (EØF) nr. 13/1993 om urimelige avtalevilkår og av europaparlaments- og rådsdirektiv (EF) nr. 44/1999 om forbrukerkjøp og om oppheving av rådsdirektiv (EØF) nr. 577/1985 om dørsalg og av europaparlaments- og rådsdirektiv (EF) nr. 7/1997 om fjernsalg.

1.2 Generelt om direktivet

Som ledd i EUs arbeid med utviklingen av kontraktsretten gjennomgikk Europakommisjonen åtte sektordirektiver og fremmet 8. oktober 2008 et forslag til direktiv om forbrukerrettigheter. Forslaget var omfattende og tok sikte på å erstatte direktiv om fjernsalg, om dørsalg, om forbrukerkjøp og om urimelige avtalevilkår. Direktivforslaget var totalharmonisert, noe som vil si at EØS-statene i sin nasjonale lovgivning ikke kan innføre eller opprettholde regler som avviker fra direktivet.

Kommisjonens forslag ble behandlet av Rådet og Europaparlamentet etter medbestemmelsesprosedyren. Forslaget viste seg å være kontroversielt. Forslaget ble dels kritisert for å sette et for lavt nivå på forbrukerbeskyttelsen. Dels skapte prinsippet om totalharmonisering problemer med å komme til politisk enighet. Direktivet ble vedtatt som europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) nr. 83/2011 om forbrukerrettigheter av 25. oktober 2011. Resultatet av forhandlingene mellom Rådet og Parlamentet ble et direktiv med vesentlig mindre anvendelsesområde enn Kommisjonens forslag. Regler om forbrukerkjøp og urimelige avtalevilkår ble tatt ut av direktivet, slik at det nå omfatter regler om informasjonskrav ved forbrukerkontrakter, opplysningsplikt og angrenerett ved fjernsalg og salg utenfor fast utsalgssted, regulering av leveringstiden i forbrukerkjøp, risikoens overgang til forbrukeren ved sendekjøp samt visse andre enkeltstående forbrukerrettigheter. Det betyr at direktivet blant annet omfatter virkeområdene til direktiv (EØF) nr. 577/1985 (dørsalgdirektivet) og direktiv (EF) nr. 7/1997 (fjernsalgsdirektivet).

Forbrukerrettighetsdirektivet bygger på prinsippet om totalharmonisering, men det er anledning til å gi avvikende regler der direktivet uttrykkelig sier at det er adgang til det.

Medlemsstatene skal vedta de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme direktivet innen 13. desember 2013.

1.3 Forholdet til norsk rett

Direktivet nødvendiggjør endringer i flere lover. Angrenerettsloven må endres på en del punkter. Det er ikke tatt stilling til om gjennomføring av direktivet best kan skje ved endringer i gjeldende lov eller ved en ny lov.

Gjennomføring av direktivet vil videre kreve endringer i forbrukerkjøpsloven og håndverkertjenesteloven, og vil kreve lovregulering om forbrukerkontrakter som i dag til dels er regulert av ulovfestet kontraktsrett. Det vil også kunne bli aktuelt med endringer i finansavtaleloven.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet vil i samarbeid med Justis- og beredskapsdepartementet fremme en egen proposisjon til Stortinget med forslag til nødvendige lovendringer.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Gunn Karin Gjøl, Kåre Simensen, Arild Stokkan-Grande og Lene Vågslid, fra Fremskrittspartiet, Solveig Horne, Øyvind Korsberg og Ib Thomsen, fra Høyre, Linda C. Hofstad Helleland og Olemic Thommessen, fra Sosialistisk Venstreparti, Rannveig Kvifte Andresen, fra Senterpartiet, Olov Grøtting, og fra Kristelig Folkeparti, Øyvind Håbrekke, viser til Europakommisjonens forslag til direktiv om forbrukerrettigheter som tok sikte på å erstatte direktivene om fjernsalg, om dørsalg, om forbrukerkjøp og om urimelige avtalevilkår. Direktivforslaget var totalharmonisert, noe som vil si at EØS-statene i sin nasjonale lovgivning ikke kan innføre eller opprettholde regler som avviker fra direktivet.

Komiteen er videre kjent med at forslaget ble dels kritisert for å sette et for lavt nivå på forbrukerbeskyttelsen, noe som ville gi forbrukerne i Norge dårligere beskyttelse enn det en har i dag.

Komiteen er derfor fornøyd med at det endelige direktivet kun på svært begrensede områder reduserer norske forbrukeres rettigheter, mens det på andre områder innebærer en styrking av forbrukerrettighetene.

Komiteen viser her blant annet til rett til å gå fra avtalen innen 14 dager ved fjernsalg og salg utenfor fast utsalgssted hvor en del av unntakene i eksisterende lov vil bli borte. Komiteen viser til at det vil bli endringer i regler som begrenser angreretten i henhold til gjeldende lov. Spesielt vil norske forbrukere få redusert forbrukerbeskyttelse når det gjelder telefonsalg og salg utenfor fast utsalgssted.

Komiteen viser her til artikkel 5 om selgers/tjenesteyters plikt til å gi informasjon til forbrukere

før avtaleinngåelse ved annet enn fjernsalg og salg utenfor fast utsalgssted. Komiteen understreker at den informasjonen skal gis før en kjøps- eller tjenestetavtale inngås.

Komiteen vil videre vise til artikkel 6 om selgers/tjenesteyters plikt til å gi informasjon til forbrukere før avtaleinngåelse ved fjernsalg og salg utenfor fast utsalgssted.

Komiteen viser videre til artikkel 18, 20 og 21 som alle bidrar til å styrke forbrukerrettighetene.

Komiteen vil understreke betydningen av at i tillegg til de endringene direktivet vil medføre i norsk rett, er det viktig å merke seg de endringene direktivet vil medføre i andre europeiske lands rett fordi det også vil påvirke norske forbrukere ved at de oppholder seg i EU/EØS-land og også gjennom handel over nett fra EU/EØS-land.

Komiteen vil også understreke betydningen av at på mange områder og i mange land vil direktivet inneholde en betydelig styrking av forbrukerrettighetene.

Komiteen er kjent med at direktivet nødvendigvis endringer i flere lover, blant annet angrerettsloven, forbrukerkjøpsloven og håndverkertjenesteloven, og vil kunne kreve lovregulering av forbrukerkontrakter som i dag til dels er regulert av ulovfestet kontraktsrett. Det vil også kunne bli aktuelt med endringer i finansavtaleloven og avtaleloven.

3. Merknader fra utenriks- og forsvarskomiteen

Familie- og kulturkomiteens utkast til innstilling har blitt forelagt utenriks- og forsvarskomiteen som slutter seg til familie- og kulturkomiteens utkast og har ingen ytterligere merknader.

4. Komiteens tilråding

Tilrådingen fremmes av en samlet komité.

Komiteen viser til proposisjonen og til sine merknader og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Stortinget samtykker i godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 181/2012 av 28. september 2012 om innlemmelse i EØS-talen av direktiv (EU) nr. 83/2011 om forbrukerrettigheter (forbrukerrettighetsdirektivet).

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 7. februar 2013

Gunn Karin Gjøl

leder

Kåre Simensen

ordfører

Vedlegg**Brev fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet v/statsråden til familie- og kulturkomiteen, datert 21. januar 2013****Spørsmål fra familie- og kulturkomiteen - Prp 45 S Godkjenning av EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv om forbrukerrettigheter - forbrukerrettighetsdirektivet**

Familie- og kulturkomiteen har følgende spørsmål til statsråden i forbindelse med behandlingen av Prop. 45 S (2012-2013) Godkjenning av EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv om forbrukerrettigheter (forbrukerrettighetsdirektivet):

«På side 3 i proposisjonen står det at ”Gjennomføring av direktivet vil medføre en svekking av forbrukerbeskyttelsen på noen punkter, mens det på andre vil bli klarere regler og styrking av forbrukernes rettigheter”.

Hva innebærer rent konkret denne svekkingen av forbrukerbeskyttelsen, og hvilke klarere regler og styrking av forbrukerens rettigheter siktes det til?»

Barne-, likestillings-, og inkluderingsdepartementet, som sammen med Justis- og beredskapsdepartementet er ansvarlig for gjennomføringen av forbrukerrettighetsdirektivet i norsk rett, arbeider med å analysere direktivet og avklare tolkningsspørsmål. Nedenfor fremgår de sentrale punktene, men denne oversikten er ikke uttømmende:

Selgers/tjenesteyters plikt til å gi informasjon til forbrukere før avtaleinngåelse ved annet enn fjernsalg og salg utenfor fast utsalgssted (butikkjøp) – Artikkel 5

Direktivet oppstiller meget omfattende krav til informasjon som skal gis forbrukeren før en kjøps- eller tjenesteavtale inngås. Informasjonskravene er mer vidtrekkende enn gjeldende lov- og ulovfestede informasjonskrav i norsk rett. Direktivet medfører på dette punktet en styrking av forbrukerens rettsstilling.

Selgers/tjenesteyters plikt til å gi informasjon til forbrukere før avtaleinngåelse ved fjernsalg og salg utenfor fast utsalgssted - Artikkel 6

Direktivet inneholder en del oppdateringer av informasjonskravene sammenlignet med gjeldende angrerettlov, herunder oppdatering i lys av utviklingen, som for eksempel at den næringsdrivende skal gi informasjon om e-postadresse. Det er også styrkede krav når det gjelder opplysninger om digitale varer

og tjenester, derunder funksjonalitet og samvirkningsevne for digitalt innhold med maskinvare.

Etter gjeldende lov er avtaler som inngås ved at forbrukeren tilkaller den næringsdrivende (typisk tilkaller en rørlegger) unntatt. Etter direktivet skal informasjonsplikten gjelde også for denne typen avtaler, men med mulighet for begrenset informasjonsplikt ved enkelte typer oppdrag under verdi av 200 euro.

Når det gjelder informasjon som skal gis til forbrukeren før avtaleinngåelse, vil direktivet innebære en styrking av forbrukerrettighetene ved at nøkkelinformasjon skal fremheves tydelig umiddelbart før bestilling ved fjernsalg. Forbrukeren skal også gjøres i stand til å vite akkurat når han eller hun inngir en bindende bestilling, ved en «bestill med forpliktelse til å betale»-knapp ved netthandel.

Rett til å gå fra avtalen innen 14 dager (angrerett) ved fjernsalg og salg utenfor fast utsalgssted

Gjeldende lov inneholder en rekke unntak fra angreretten. En del av disse vil forsvinne med gjennomføring av direktivet, mens andre unntak vil komme til. Det vil også bli endringer i regler som begrenser angreretten.

Etter gjeldende norsk rett gis det særlig høy forbrukerbeskyttelse ved noen salgsformer. Det gjelder telefonsalg (der den næringsdrivende ringer uanmodet til forbrukeren) og salg utenfor fast utsalgssted (dørsalg, gatesalg, messesalg, homeparties og lignende) der følgende særregler gjelder:

- Få unntak for angreretten, den næringsdrivende må betale tilbake kjøpesummen før forbrukeren returnerer varen og den næringsdrivende betaler retur av varer.
- Ubetinget angrerett, også der den næringsdrivende har påbegynt en tjeneste. Dette kan for eksempel være der omreisende håndverkere tilbyr maling av hus. Om arbeidet påbegynnes umiddelbart og forbrukeren angrer seg etter 10 dager, er det på malerens risiko og forbrukeren trenger ikke å betale.

Ved gjennomføring av direktivet vil det ikke være mulig å særbehandle disse salgsformene. De generelle reglene vil da måtte gjelde. Det betyr for eksempel at forbrukeren må betale for den del av en tjeneste som allerede er utført idet angreretten benyttes.

Bestemmelser om levering og risikoens overgang ved kjøp (artikkel 18 og 20)

Direktivets regler om levering av varen ved forbrukerkjøp skjerper kravene til leveringstiden der denne ikke er avtalt mellom partene, og innebærer derfor en styrking av forbrukerens rettsposisjon.

Direktivets regler om risikoovergang i forbrukerkjøp avviker noe fra gjeldende norske regler, og innebærer en styrking av forbrukerkjøperens rettsposisjon.

Krav om at eventuell mulighet for å kontakte selger/tjenesteyter på telefon etter avtaleinngåelse skal være telefon til vanlig takst (artikkel 21)

Denne bestemmelsen vil innebære en styrking av forbrukerrettighetene. Det er krav om at dersom selger/tjenesteyter har oppgitt telefonnr som vedkommende kan kontaktes på etter avtaleinngåelse, skal ikke forbrukeren betale mer enn grunntakst (ikke teletorg-nummer og lignende). Dette vil i praksis bety at selgeren ikke skal ha mulighet for å tjene penger på telefonhenvendelser fra kjøperen knyttet til inngått kjøp. (Dette gjelder imidlertid ikke etter-ser-

viceavtaler som kjøperen inngår frivillig.) En slik bestemmelse har vi ikke i gjeldende rett.

Forbrukerdirektivet styrker forbrukervernet i Europa

Avslutningsvis vil jeg understreke at i tillegg til de endringer direktivet vil medføre i norsk rett, er det viktig å merke seg de endringer direktivet vil medføre i andre europeiske lands rett fordi også dette vil påvirke norske forbrukere. Norske forbrukere reiser mye i Europa og handler i ustrakt grad på nettet. På mange områder og for mange land vil direktivet inneholde en betydelig styrking av forbrukerrettighetene. Dette gjelder for eksempel angrefristens lengde som i en del land i dag er 7-10 dager, spesifikke og tydelige krav til informasjon og klar melding til forbrukere som handler på nettet om når i prosessen de binder seg til kjøp. Selv om norske regler ofte vil gjelde for norske forbrukere, vil direktivet medføre en betydelig fordel fordi europeiske nettsted og selgere vil måtte bedre forbrukervernet. At det er like regler i landene kan selvsagt også være en fordel for forbrukerne.